

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר ישישכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לפרשיות שלח - קרה תשפ"ב | מאת הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה במושב

לפתוח את העיניים

היה אחד שניצל מתוך חבורתו של קרח. הכל יודעים את הסיפור באשתו של און בן פלת שהצילה את בעלה מאותה חבורה של בעלי מחלוקת ובכך הצילה את חייו ואת משפחתו עליה אמר שלמה המלך 'חכמת נשים בנתה ביתה'.

המדרש בילקוט שמעוני מפרש את השם 'און בן פלת בן ראובן' - בן פלת שנעשו לו פלאות, בן ראובן בן **שראה והבין**, (המילה ראובן נדרשת משורש ראה) אמר רב: און בן פלת אשתו הצלתו, אמרה לו 'מאי נפקא לך מינה - אם משה הרב אתה תלמידו ואם קורח הרב אתה תלמידו' לבסוף בפעולה מתוחכמת היא חילצה אותו מחבורת הרשע ומסופם המר... **מסתבר שאון חשב שהוא נלחם מלחמת קודש לשם שמים ובאמת לא משנה לו מי יהיה הרב... אבל היא האירה לו את התמונה מחדש...** וגם פתחה לו נתיב מילוט...

אשתו של און **פתחה לו את העיניים** היא עצרה אותו לחשב מסלול מחדש ולא להמשיך עם הטעות. היא הראתה לו את התמונה במבט נכון! רגע, 'מאי נפקא מינה לך מינה' הרי אתה בכל מקרה לא תהיה הרב...

לא תמיד יש לאדם את ה'משיהו' שיש לו את התובנה הנכונה וגם את האומץ לפתוח לו את העיניים...

חודש תמוז וכח הראיה

אנו מברכים השבת את חודש תמוז, חודש שבו ארעו שני מאורעות נוראים בהיסטוריה של כלל ישראל. חטא העגל ביי"ז תמוז, והתפתחות חטא המרגלים שבמשך כל חודש תמוז תרו את הארץ עד שנגמר הענין בתשעה באב בו נקבעה 'בכיה לדורות'.

בספרי חסידות מובאים דברי חז"ל בספר יצירה שהחדשים מכוונים כנגד י"ב כוחות וחודש תמוז כנגד **'כח הראיה'** (לפי גירסת האריז"ל). **בשני החטאים של חודש תמוז היה מעורב שיבוש וקלקול בכח הראיה וההסתכלות המעוותת היתה שורש הכשלון.**

בחטא העגל היתה ההתחלה **'וירא העם** כי בושש משה' ודברי חז"ל נאמר שהשטן **הראה להם** את דמות מיטתו של משה. ההיגררות אחרי אותה ראייה שהשטן רצה שיראו היא היתה השורש לכשלון...

גם בחטא המרגלים שנשלחו לראות את הארץ **הכל נסוב סביב 'ראייה'**. משה אמר להם **'וראינים** את הארץ מה היא' שלח י"ג י"ח). ואחר כך נאמר **'ויראום** את פרי הארץ' (שם כ"ו). 'וגם ילידי הענק **ראינו** שם' (שם כ"ח). **ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם'** (שם ל"ג).

הבה ננסה להתבונן בעוצמתו של כח הראיה כפי שתוכנן על ידי משה ואיך התעוות אותו כח נפלא!

שליחות המרגלים

בענין שליחות המרגלים והתכלית שהתבקשה מהם אילו לא חטאו - רבה ההתלבטות. כמו כן אנו מוצאים שהקב"ה לא ציוה את משה אלא נתן לו את האפשרות 'שלח לך', השליחות מתייחסת למשה. מה הענין? ומדוע שלחו אנשים חשובים כל כך למשימת ריגול?

נביא בקיצור נמרץ את תמצית הרעיון שבספר 'שם משמאל' (מהאדמו"ר מסוכצ'וב) עם שינויים קלים. המרגלים היו צריכים לכבוש באופן רוחני את הארץ כהכנה לכיבוש הפיזי המתוכנן. **ראייתו של משה את הארץ היתה רבת משמעות ופעלה בה פעולה של כיבוש רוחני וגם שלוחיו – שליחי משה דווקא.**

– אילו היו נאמנים למשלחם היה חל בהם הכלל ש'שלוחו כמותו' – והם יכלו לפעול את הכיבוש הרוחני בראייתם את הארץ. ואמנם כל זמן שהיתה דעתם מכוונת לדעתו הם אכן פעלו...

לדברי ה'שם משמאל' המוות ששלט בארץ ישראל בשעת ביקורם בה – לא היה רק כדי להסב את תשומת הלב מהמרגלים, כי הרי 'הרבה דרכים למקום', אלא היתה כאן גם תופעה של מיתת הרשעים מכח סגולת הארץ להקיא את העבריינים מגלי עריות וכדו' זה התחיל כאשר הכח הרוחני השפיע וקדושת ארץ ישראל פעלה את פעולתה... כל זה התרחש בעקבות 'ראייתם של המרגלים' כל עוד שמרו על נאמנותם... ובכן המרגלים נשלחו לפעול פעולת ראייה טובה - 'וראייתם את הארץ', אולם מהרגע שלקחו את כח הראיה לעצמם והתנתקו מהראיה של משה – נתעוותה ראייתם...

זהו השיבוש השני בכח הראיה של חודש תמוז. לפניו כאמור היה השיבוש של 'וירא העם כי בושש משה' - **הראיה של מראות השטן!**

חטא קורח

גם טעותו של קורח עליה אנו קוראים השבוע התבססה על ראייה מוטעית. רש"י (ט"ז ז') מביא מדברי התנחומא: 'וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זו? עינו הטעתו... ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו', שמואל ששקול כנגד משה ואהרן... ולהלן: לכך נשתתף לבוא לאותה חזקה, ששמע מפי משה שכולם אובדים ואחד נמלט. **ולא ראה יפה לפי שבניו עשו תשובה... ומשה היה רואה... עכ"ל רש"י.**

הראיה של אדם יכולה להשתבש מטעות... והיא עוד יותר יכולה להשתבש מאינטרסנטיות - מ'נגיעה'... אבל הבעיה מתעצמת כשרואים דברים לא נכון וממשיכים בעקבות אותה ראייה אפשר להגיע לשיבוש אחרי שיבוש.

הדרך היחידה היא לבחון שוב ושוב את הדברים בביקורת עצמית ולא להשאר שבוי בקונספציה שלך.

גם בחטא המרגלים – היתה התפכחות, אבל היא היתה רגע אחד מאוחר מדי... אחרי שכבר נגזרה הגזרה והעונש. אז הם אמרו 'הננו ועלינו... אילו עם ישראל היו מנצלים את ההזדמנות לפתוח את העיניים כשכלב בן יפונה עורר אותם... כשהוצג להם מבט אחר היו רואים גם צד שני ולא קובעים בהחלטיות ונצמדים לעמדה הראשונה ששמעו – היה הכל נראה אחרת.

לאדם יש נטיה להינעל על הגישה הישנה והקודמת שלו, **מי שמצליח מדי פעם 'לחשב מסלול מחדש' יש לו הרבה יותר הזדמנויות בחיים... זה שכך חשבת אתמול ושלשום זו לא סיבה לא להתבונן מחדש...**

טיפה של אקטואליה

בשנה האחרונה היינו עדים לדרמה פוליטית שעשויה להיזכר לדורות. בלי להכנס לדיון אם הממשלה היתה טובה או רעה, ללא ספק שחוסר הנאמנות של השליחים למשלחיהם – הוה אומר של הנבחרים לבחוריהם - צריך להכנס לספר השיאים של ג'ינס.

הבה נקוה שאותם אנשים שבסופו של דבר גרמו לנפילתה של הממשלה – עשו זאת באמת מתוך 'חישוב מסלול מחדש' ולא מתוך אינטרסים.

אם אכן חשבון נפש הביא לפחות אחד מהם - לחשב מסלול ולסגת מהדרך שהלך בה, לפקוח עיניים ולצאת מהקונספציה שעל פיה פעל עד כה – תבא עליהם הברכה.

את משה וכי משה